

HERTOGELIJK LEENREGISTER 2

bewerkt door W de Bakker

Oisterwijk

11 november 1999

Brussel, Algemeen Rijksarchief Leenhof van Brabant 2 - Stootboek (1355)

De oudste bewaard gebleven leenregisters, het Casselboek en het Latijnsboek, zijn vervolgd door het Stootboek, samengesteld ca 1350 door griffier Jan Stoot. Het is geen register dat evenals het Latijnsboek de lenen van het hele hertogdom alfabetisch beschrijft, doch van folio 47 tot 59 worden de leengoederen 'In tSchoutheetscap van den Bossche' vermeld. Een volgorde is hierin moeilijk te ontdekken; het staat vol aanvullingen, gedeeltelijk in de oorspronkelijke hand. Toch lijkt hier de aanzet een alfabetische ordening op voornaam. Vooraf zijn echter eerst grote goederen vermeld, zoals Kuyc, Helmont, Baucstele, het land van Perweys en het land van Cranendonc. Een apart kapittel in dit hoofdstuk zijn wel de lenen van het land van 'Heusdenne', relevavit 6 july anno 1353, vermeld vanaf folio 55. Doch daarna staan in het aanvullingsdeel nog enkele lenen uit de hier behandelde omgeving. In de navolgende beschrijving is de duidelijk te onderscheiden eerste hand, vermoedelijk die van griffier Jan Stoot, gewoon vermeld. Aanvullingen zijn tussen [] opgenomen, doorhalingen (), opmerkingen {}.

1. Leenboek van Brabant, Limburg en de Landen van Overmaze, zgn. 'Stootboek', aangelegd ca. 1350, bijgehouden tot ca. 1370, met nog enige latere aantekeningen tot ca. 1380. Ongeveer geografisch geordend. Per gebied op 1e letter voornaam (voor de eerste inschrijving) of 'naar belangrijkheid'. Voorin plaatsindex kwartieren Leuven en Brussel. Het 'scoutheetscap van den Bossche' loopt over fol. 47-54v (maar ook elders in dit boek komen leengoederen uit de Meierij voor; vgl. Leenhof nr.3). Behalve de posten onder het 'baljuwschap' Waals Brabant zijn de teksten in het algemeen in het Nederlands gesteld (evenals in de volgende registers). Het boek is voor wat de eerste inschrijvingen betreft samengesteld op basis van 'rotuli' of 'papyri' uit het Casselboek (zie Van Ermen VI p. 1252). Datering: zie Leenders, Brabants Heem 1977 en Van Ermen VI p. 1250. N.B. Zie ook R.A. Noord-Brabant, Coll. Schaduwarchieven 274-275 (ft, met index op persoonsnamen, plaatsnamen en namen van leengoederen voor wat het huidige Noord-Brabant betreft, door Smulders); afschrift coll. Cuijpers van Velthoven 3256.

In 't Scoutheetscap van den Bossche

folio 47 recto

1. Her Dyederic van Horne, d'lant van Perweys met allen sinen toebehoirten [mer d'lant van Ghestel hout vrouwe Berte Henrics wijf van Boutshem].

folio 47 verso

2. Marie Arnouds dochter van den Dyke van Enscht X buenre lands, iij buenre bemde, X buenre broecs, eene hoffstat met den husen daer op staende, iij buenre lands al gheleghen ten Dyke dat haer verstarf van Ghysebrechte van den Dyke haren brueder J Moelnere (?) hare man mumber sd_marge: [. ijn van .. nz.].

3. Arnoud heren Dyederic Rovers sone, tfierdedeel van alle der tienden van Hilvarenbeke grote ende cleine alle den ceins daer toe behorende eene hoeve lands in deselve prochie tgoed te Bigarden bi Oesterwyc (ende eene hoeve lands te Bruggen in de prochie van Roesmale ten brabantischen rechte.) {aanvankelijk doorlopend op folio 48r:} in de prochie van Tilborch ende eene hoeve lands te Bruggen in de prochie van Roesmale ten Brabantischen rechten Ende tgoed te Beke daer Fierken op woend.

folio 48 recto

4. [Bertout Jans filius, land te Tilburch ij mudde zaets op te zaye dat wert is 4 mudde rogs syaers des v[...] Henric Oebrehtz sone van Tilburch ende Helwyc syn wijf die haer tocht der inne hadde, hier over waren [....]] [v. H.. ... Jan v. Herman. bru..]

(Henric Henric Oebreht soens sone van Tilborgh, land te Tilborch ij mudde zaeds) opte saye dat werd is iij mudde rogs syaers, daer begherd hi dat sine wijf hare tocht anchilde?]

5. Henric de Smet van Myrde Xij loepen rogs ende Xij loepen ghersten bosscher maten, V s oude groete te Hulsel in de prochie van Beke.

6. [Herman Bruustens zoene van Anle alsuelc land ende erve met alle sinen toebehoirten alse Bertout van? Ethen? soen te houden plach gelegen tot Tilburch ende tot Enscht dat hi cocht G.. Boef]

folio 48 verso

7. Jhan van Ghiessen een huis, eene scure ende eene hoeve lants van omtrent Xij buenren, de oude scouwe van Berkel, iij manne van leene, XXX s goede ghelds syaers, (XXX s paiements) suro? s., gheleghen te Berkel in de prochie van Oesterwijn [Dit goet vercrech Hugheman Jans bruder mit sine toebehoiten jehghens Dicsken Gheerbrants zoen van Vuren, ende is voirt verstorven opten voirscreven Jan]

[Didderic van Brakel emit bona prescripta erga Johannem prescriptum 10 die novembris anno 60] {in marge:} [ultra die ..] (mrt 1359 is 1360 n.st verheven; zie DKM jrg 22 (1971),5 en 19} {zie Specht folio 204v: Didderic van Brakel; vgl Camps p.465-466, die meent dat Waltherus Bac de voorganger is}

8. Ghisebrecht Liscop XXiiij buenre lands in Udenhout, eenen werd te Vucht met eenen berghe ende met eenre visserien, met eenen beemde ende iij merghelen lands te Walewijn.

folio 49 recto

9. Agnese van der Heyden de tiende van eenre hoeven lands daer de ij deels gelieghen te Essche gheheiten Ghender Over ten brabantischen rechte [Tenet Willelmus Gielis zoen].

10. Jhan [Arnoldus] Berthout Bacs sone was [tgoet?] tot Inthoven [metten toebehorenden] in Westilborch ende iij? mudsaet lants [ent goet dat Berthout selve op woende]

[Item een tiendeken tot Gorp gelegen geprijst op een mud rogs] {Vergelijk 40}.

11. [Ghoerts Calenzoene?, omtraint ij bunre broecx gheleghen te Goirle ende Xij honre? in de selve .. ende omtraint Vij vlaemske grote . yp tsjaers op alrande lude aldair.

12. Arnt Didericx zoen van Bekerdijc Vj buenre lands ende omtrent ij buenre beempts liggende te Hilwerdenbeke {Tevoren zie 64}.

folio 49 verso

13. Conegond Arnoud Berijs dochter V lb syaers den groeten vore XVi d Item iij lb syaers den groeten voer Xij d in Oesterwijn XV s paiements syaers XXV loepen lands saeds achter Oesterwijn Idem deel van den tienden gheheiten Vyendant in Haren ende XXij hoenre syaers Henric van den Norde hare man momboer.

14. [Jan] Willem Jhans sone van Haren ij hoeven lands in de prochie van Haren bi Oesterwijn die wel be[tim]merd sijn ende in Ghesel in den zelven dorpe land te iij mudden saeds Een beemd die heit den Herrebergh, XLV s ceins syaers tOesterwijn inde sint Thomaes daghe ut sHertoghen ceinze (ende) ende half dWeghegeld te Oesterwijn dat hem verstarf van (Jhantje) [Willem] van Haren sinen vader [Sijn brueder Willem van Haren soen des voirs Willems van Haren (van enen anderen bedde) monbonis] {Tevoren zie 18}.

15. (Roel de Roever)er Deynouds sone den Tongerloer land te Haren ane de kerke bi Oesterwijn ij muddesaede op te sayene dat hi cochte eeghen Ghise Jhans sBayers sone (Ende dit hadde oec Arnoud van Crekele(?) (of Arkele?) van Jhans sBeyers oem vore ontvaen).

folio 50 recto

16. {Boven het eerste leen:}

[Jan Rolofs Rovers zoen van Vladeracken ij bunre beemde in enen stuc gelegen te Belver in die parochie van Haren die ghe[...] sijn uten goede van Gesel dat Henricx Glijts soen van Zonne is ende vercocht den voirs ..].

Henric Gheerlacs sone van Sonne tgoed te Hesel gheleghen tusschen Haren ende Helvord ghehelleke (.. men den goede dat den hertoghe ceins gheeft ende der tienden daer men heren Willem zoen van den Bossce ceins af gheeft ende den goede daer men den canoniken van Arnhem ceins af gheeft) {in marge:} [... fr....].

Item tgoed gheleghen in Scinle gheheyten ten Venne ... {vercocht in 1363}.

Item de Gruyt van Zente Oedenrode ...

folio 50 verso

17. Vrouwe Berte gheheiten Vrouwe van den Dorpe Vrouwe van Bouterssem tgoed van Ghestele ghelijc dat her Dyederic van Horne den Hertoghe opdroech te haren behoeft ende si ontvangt van hem te leene xxiiij daghe in aprille in den yare M CCC XLIX ter Vuren [et est adhuc s. cu.. in villicatione . sup alijs bonis ibidem jacentibus] {In marge:} The...

18. [vacat] Willem Jhans sone van Haren half dweghegheld van Oesterwijn XLV s Tors ceins te Oesterwijn syaers, land te iij mudden saeds te Ghesel in den dorpe van Haren, een buenre lands heet de Harrebergh ende ij hoeven lands te Haren betemmert [dit leen staet hier bi dander blat op Jan Willemssoen van Haren {Vervolg zie 14}.

19. Beert Langhe Wijtmans sone de tiende van eenen buenre lands Xij hoenre in de prochie van Oesterwijn.

20. Heilwijgh Arnouds dochter van den inde van Beke een luepen saeds op te saien tot Beke {Vergelijk 33}.

21. [Henric soen] Johan Buefs de gruyt van Oesterwijn met allen haren toebehoerten van den dorpen daer omtrent gheleghen [dats te wetene Goerle Westilborch Helvord Essche Haren Ghestele ende dat der Eeninghen van Oesterwijn toe behoert] ende een Wuwenbroec met eenre visscerien met lande ende beemden ende meerderen toebehoerten ende oec alselken goed alsoe Adaem sijn vader hilt te Herentout dat men voert van hem houdt te leene dat sijn ij hoeven lands ende ij mansch[appen].

22. Bessele van Ghesele eene woeninghe (lands) ende eene hoeve lands te Oesterwijn {Vervolg zie 35}.

23. Arnout zoete Wiven sone omtrent XVij pond syaers in lande te Waelwijn ende te Westilborch.

24. Dyederic Wanghe Hicspoers sone een stuccke lands te Oesterwijn gheheiten Vri Welzen (of Vriweken?) ij muddesaeds op te sayene {Vervolg zie 60}.

25. Jhan Langhe Wijtmanssone van Ensiet eene molen te Heukelem die sijns vader was.

26. Jan Wouters sone dictus Byen sine goed gheleghen te Goirle huis hof en land ende beemde.

27. [Jehan Maloys een deel vande heerlicheit ende een hove tot Voslaer liggende in die prochie van Oesterwijn ende XXX s ouds gelts (?) siaers].

[Item die beemde tot Wechle bi Herentals met andere goiden ende die plach te houden heer Jan Volkards sijn oude vader die ghescreven in dLeenboeke van Antwerpen].

folio 51 recto

28. [Elisabet Wijnrics Hicspoirs dochter heeft ontfaen vanden hertoghe dit goit hier na bescreven dat hoer v...]

Wijnrec Arnoud Hicspors sone van Oesterwijn [plach te hauden] eene huis eene hoffstat met den hove ende met den beemden daertoe behoerende ende es gheheiten tgoed ten Kerchove gheleghen te Oesterwijn Ende was te voren Jhans van Beke ende Wijnric vorseid cocht theghen de rentemeesters vanden besuke ende de hertoghe heeft hem daer af waerscap gheloeft met sinen openen brieve geseghelt [dies is mombaer Peter Haec hoer man] {in marge:} [Antonet? .. de wijf ...olps Bacs .. et em.. ... Elisabet]

29. Arnoud Arnouts soene van Beke wilen was Vij mudde rogs bosscher maten gheleghen bider kirken tot Oesterwijn ende is gheheten tgoed ten Kirkhoven ende dit goet was Jhans van Beke ende Arnoud cocht teghem die rentmeester vanden besuke ende die hertoghe heeft hem daer af gheloeft waersscap te doen met sinen openen brieven sd_doorgekruisd [ista bonis Arn.. Th...]

30. Arnoud de Roever van Onden de woeninghe in de prochie van Oesterwijn diemen heet tgoed ter Borgh met den molenen lande ceinze broek ende allen andren haren toebehoerten ende ix mudde half rogghe half gherste en doeffermate ane molen ende an.. land gheleghen te Colle in de prochie van Nunen ten Brabantsen rechte.

31. [Peter?] (Heer Arnouds sone vanden Dike de corenmolen te Heukelem die hem [Ever?] verstarf van Arnoud sinen vader) [Peter h.....] {Zie 34}.

32. [Wouter van Gorle Wouters soen van Gorle tenet nunc] (Arnt Heyme) hout een goit tot Oesterwijn geheiten ten Einde met alle sinen toebehoerten mer het is some erve ende was Jans des Jongen van Huesden [ende verwiselet omme ander goet]

33. [Jan van Arendonc Wouters soen van Todebeke lant een lopen corens op te saien geheven den hof landen .. ende liggende tot Hilwerenbeke] {Vergelijk 20}.

34. [Juete Arnts dochter vanden Dijc die corenmolen te Hockelem die is verstorven Luutgarden Peter Arnden? zoen voers.?] {Zie 31}.

folio 51 verso

35. [Jan heren Godevaerts soen van Brecht] eene tiende valet omtrent XXX mudde rogs syaers ceins ca. [te Ghestele] ende alrehande smaele tienden ende verstarf hem van vrouwen Aliten Jhans dochter van Ghestele sijnre moeder].

[Item hij noch eene hoeve lands ende eene woeninghe tOesterwijn was Besselen van Ghesele] {Tevoren zie 22}.

36. [Johannes filius] Bertelmeeus Jhans sone was van Beke sine goed gheheelleke liggende te Beke met woeninghen landen beemden visscerien ende met allen sinen toebehoerten ten Brabantcen rechte] [v. de..].

37. Machtelt Ghisebrecht Dickebiers dochter wijf wilen Ghoerlaecs van Zonne alle dat goed dat wilen Becsken. hare oem van den hertoghe hilt te leene [Henrick? f. van Zon {of van Roy?}]

38. [Willem van Outheule heren Balds soen was van Outheule?, een tiende te Hellevorde mit hairre (toeb...) val omtrent XX mudde corens siaers ende Vii « s gr iairlix ceins] [Dit plach te

houden Jan van Brecht ende hevet vercregen iegen Lijsbette Jans .. Brecht] [Rel .. Xij predicti dominus de Duffle de b..ge de Wiech..? de Corss. Domino Robberto de Glinderen? ende Willelmo Cruwant?]

folio 52 recto

39. Peter van Dovenloe eene hoeve lands beemde ende eussels ende heyden te Karlichoven gheheiten Dovenloe in de prochie van Oesterwyc houdende tusschen Xiiij ende XV bueren valet omtrent Xij lb swarte syaers ende was Vrancs van Dovenloe sijns vader.

40. Ingbrecht van Leempoole een mudde rogs syaers bossche mate op t fierdedeel van der (ouder) tienden van Gorp in de prochie van Beke valet omtrent ij s groete syaers dat hi cochte theghen Jhanne Berthoud Bacssone {Vergelijk 10}.

41. [...ne] Willem Temmermans [sone] tgoed gheheiten ten Loe met sinen toebehoerten ghelegghen te Goirle dat werd is -- lb groete syaers.

folio 52 verso

42. [Wouter Scelkens zoen van Gorp tgoit tot Gorpe allentlic verteghescheiden thuys ende die hoffstat daer Wout op woent ende tot desen goide hoirt dat goit hierna bescreven op Scelleken van Gorp sinen vader al houdet Henric Willems zoen recept xvij september anno M CCC LXvi] {Tevoren zie 43}.

43. [Mortus] Scelken van Gorpe X loepens saet lands gheheiten de Lanc-acker, ij loepensaet lands die men hete de Heer?acker, i loependaet lands gheheiten Hoft ane de Voert met zijne toebehoerten, ij lopensaet lands gheheiten die Molenacker, ij loepensaet lands vore scoer met haren toebehoerten Een beemt gheheiten de Ketelsbeemt met zijne toebehoerten binnen sinen graften ende eenen beemt gheheiten [Mathijs]beemt Ende die verscheide goede houdt Henric Willems sone was van Goerpe van Scelken vorsciven voert te leene {Tevoren zie 56; vervolg zie 42}.

44. (Jhan van Sonne ij hoeven ghelegghen in Udenhoud die waren wilen heren Raessen Mulards [dit heeft vercreghen Ghielys Wouters soene van Goerle]) {Vervolg zie 45}.

45. [Ghielis Wouters zoene van Goirle twe hoeven ende lant ende beemde ghelegghen in Udenhoud die hi vercreghen heeft jegens Jan van Sonne Vij daghe in merte int jaer van LXij] {Tevoren zie 44}.

folio 53 recto

46. [Diedric van Boeghe ij goede bi Oesterwyc die heeft nu Jan van Dordrecht sijnre zusters zoen] {Tevoren zie 59; vervolg zie 68}.

47. [Ghisebrecht Bac Arnt Houtappels zoen houdt een huijs hoff ende hoffstad Houdende omtrent i bueren met Vi bueren . ende lants gelegen tot Beerkele in die prochie van Oesterwyc die Arno sijn vader voirs houdende was].

48. [Item Ghisebrecht Bac Arnt Houtappels zoen iij bueren lants te Tielburch gelegen die welc Roland Rosemont vanden Bossche voirt? van hem houdt te leen Item tselve scat? ij bueren ende 1 virende daer Ghisebrecht voirs hen? in van Tielburch af verleent heeft ten Brabantsscen rechte].

folio 53 verso

49. Elisabeth Jhans Jonghen wijf tgoet ten Bogharde ghelegen binnen de .. van sint Hielwarenbeke daer ene molen toebehoirt Wiric filius eus {Vervolg zie 50}.

50. [Wiric zoene Lisabethen Jans Jongen wijf was tgoet ten Bogarde liggende .. van Sente Hilwarenbeke met eenre molen dat hem verstarf van sijnre m..] {Tevoren zie 49; vervolg zie 51}.

51. [Diedric zoene Lijsbetten Jans Jongen wijf was tgoet ten Bogarde ghelijc hierboven (hierboven) ghescreven is] {Tevoren zie 50}.

folio 54 recto

52. [Gisebrecht? Beertken van Enchit [Lange Wijtmans zoen] die tiende van 1 buender? lands Item Xij hoeven in prochie van Oesterwyc?].

53. [Jan? van Welde Weynssoen enen beempt tot Hildewerenbeke gelegen geheiten Luttelbroec d. cofte jegen Weyne van Welde anno M CCC LXvij sa. die mensis julij] [.. s zoen tenet nunc].

54. [Didderic vanden Putten tgoet ten Kerhoven gelegen tot Oesterwyc in die prochie met alle sinen toebehoerten alsoe verre alst leen is / dit vercreech hi jegens heren Ghisebrecht van Crieckenbeke].

55. [.....] [Ja]cobs [soen] vt Oesterwyc tgoet ten Hove liggende bi Endehoven tot Tongeren metten halven tolle tot Eyndoven [....] tot Tongeren [....] ende tot Sente Oedenrode red[... st.. pro V. scudatis ve... ob valoris cor..de h tenebitd alijs ..us gh...oijts?].

folio 54 verso

56 .[mortus] [(Ghodescalc van Gorpe / tgoet te) Gorpe in die prochie van Beke resciptis est Schellen v..] {Vervolg zie 43}.

57. (Willem) Jan Willems zoen van den Langencruus Vj lopen saeds lands in die prochie van Beke {Vervolg zie 67}.

[Meeus van der Hatert Jans soen van der Hatert was] {hierbij of bij de volgende post in het register?}.

58. Jan zoen Willems van den Hove van der Baesschot, die hellicht van eene huuse ende hoff ende daertoe XXX .. auds gelts siaers / ge-legen in die prochie van Hildewerenbeke.

59. [Lijzebet] Didderic [zustere] van Boghe sijn twee goede tot Oesterwijn ende tot Tilburch gelegen metten (toebehoerten) [credo duo eoda sunt] [mamburnus Hemerus van Dordrech pro solo feodo relevavit] [Johanne de Dordrech (filio)] {Vervolg zie 46}.

60. Gherart Wangh [Diedrics] Hixspoers zoen land ij mudde corens op te sayen liggende tot Oesterwijn bider kirken ende iij mansscape.

61. [mortus] heer Jan die Rover cog tgoet vanden Amelaer ende daer is hem voer betaelt XijC scilden [... bewijst] aen sinen bruder Geerlec den Rover / Theodorico filius tenet et recep[tus] a duciss.

62. [Item Arnd Rovers zoen van Mechlen een goet te Tilburch gelegen gheheiten tgoet [.....] met sijnre toebehoirten [Renerus filius Arnoldi Reneri de Machlinia tenet nunc].

63. [Item 1 buenre lants geheiten Bautsven gelegen tot Haren Oesterwijn ..].

folio 55 Heusdenne [tot folio 57]

folio 57 recto

64. Diederyc van Bekerdike land te ij mudde zaets, ij bunder beemps in die parochie [van] Hilwerenbeke [Arnoldus].

65. [Johan den Dike die men heit die Muelner(?), tgoed ten Dike met sinen toebehoirten iij oude groten siaers, 1 woninghe mit enen bundere bevaen(?) 15(?) mydde zaeds of daer omtrent, Xiiij bunderen beemps ende 1 manscap van Xij lopen zaeds, mit 1 vischerie in die prochie van Enchit].

Dese behoren in meyerye vanden Bossche

folio 57 verso

66.? Willem van Langelaer zoen Willem van Langelaer recept. bona per successione patris et novabit.

folio 58r Ista feoda sunt situata in villicatione de Busco

67. Willem soen Willem Jans soen van Beke Vi lopen saet lands tot Beke {Tevoren zie 57}.

folio 58 verso

68. Jhan van Dordrecht zoen Heymerichs van Dordrecht ende Lisabethen van Boege sijns wijf twee goede tot Oesterwijn ende tot Tilburch gelegen mitten toebehoirten {Tevoren zie 46}.